

!דפדפן

ושננתם לבניד ודברת בם בשבתד בביתד ובלכתד בדרך ובשכבד ובקומד:

פרשת השבוע למשפחה • כ' כסלו תשס"ח • 30 נובמבר 2007

מושג השבוע: אחוה

שהצדק איתו. לא יווצר עם כל עוד לא יושלם המפגש בין האחים בלי שנאה ואיבה או חלילה רצח. כל המתרחש מכאן ועד מותו של יוסף מכוון להגשמת מטרה זו. ומוסר ההשכל, דומני שכל אחד יכול להבין אותו לבד. נשאר רק ליישם אותו ולהרחיב ככל האפשר את מעגלי האחוה.

בן ארצא

"את אחי אנכי מבקש" (בראשית ל"ז, ט"ז). במילים אלה מתמצת יוסף לא רק את החיפוש האישי שלו אלא כל ספר בראשית על רגל אחת. מימי הבל וקין, ועד סיפורו של יוסף עצמו על אחיו, הספר כולו גדוש במאבקים על הירושה, בעיקר זו הרוחנית. עימותים בין אחים או בין אנשים קרובים בכלל הם הכי פחות פתירים לעתים קרובות, בשל המטען הכרוך בהם: מיהו היורש האמיתי, ממשיך הדרך, היחיד

פרשת וישב (בראשית לז, א-מ, כג)

* יוסף מגיע למצרים, נמכר כעבד לפוטיפר שר פרעה ועולה שם לגדולה, אבל בסופו של דבר מושלך לבית הסוהר.

* בבית הסוהר פוגש יוסף את שר המשקים ושר האופים של פרעה, שומע את חלומותיהם ופותר אותם.

קנאה ושנאה בין אחים

הפרשה מספרת לנו בפירוט שיוסף היה הילד האהוב ביותר על יעקב, ושהוא לא נמנע מלבטא את הדבר בגלוי. הפרשה גם מתארת בבהירות את התוצאות של העדפה בוטה זו: "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו; ועשה לו כתונת פסים... ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו; ולא יכלו דברו לשלום... ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם..."

שנאת האחים קשורה לאפליית יוסף לטובה על ידי יעקב. חז"ל לא ראו התנהגות זו בעין יפה:

"ועשה לו כתונת פסים - ריש לקיש בשם רבי אלעזר בן עזריה אמר: צריך אדם שלא לשנות בן מבניו, שעל ידי כתונת פסים שעשה אבינו יעקב ליוסף - 'וישנאו אותו...'". יוסף כלל אינו מנסה לרצות את אחיו ולהתחבב עליהם אלא להפך, מביא את דיבתם רעה אל אביהם..."

הפרשן הרב שמשון רפאל הירש מעיר כאן שיעקב היה יכול להשפיע לטובה על המצב בין האחים אילו לא התייחס כל כך ברצינות לדיבה זו: "...שכל זה לא היה נכון, שעל יעקב היה לדחות את דיבתו (של יוסף), כשם שבדרך כלל ילד

פרשת וישב הייתה אמורה להיות תחנה של מנוחה ורוגע בעלילת אבותינו. אנו מצפים שאחרי שנות העבודה הארוכות שעשה אצל לבן, אחרי המסע לארץ עם נשותיו וילדיו, אחרי החרדות שליוו את פגישתו עם עשו, ואחרי המפגש העקוב מדם בין בניו לבין אנשי שכם - יזכה יעקב סוף סוף לשבת בשלווה בחיק משפחתו. אבל לא כך קורה. חז"ל מציינים כי בלשון המקרא המילה "וישב" מרמזת על המשך קודר. "כל מקום שהוא אומר וישב, לשון צער הוא... וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן... ויקרבו ימי ישראל למות (בראשית מז), וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק... ויפול מן העם ביום ההוא (שמות לב)... וישב יהודה וישראל לבטח... ויקם ה' שטן לשלמה (מלכים א' יא)... ואף כאן: וישב יעקב... ויבא יוסף את דבתם רעה..."

שאלות למחשבה

* מדוע לדעתכם השאיפה אל "המנוחה והנחלה", אל ישיבה נינוחה בארץ המולדת, אינה מתקבלת בעין יפה על ידי המקרא, המזמן אירועים קשים דווקא סמוך לאיזכור רצון זה?

* האם יש דרך לחבר את הרצון הטבעי לחיי נחת ושלווה ברמה המשפחתית והלאומית, עם הדריכות והמתח הרוחני הכרוכים ברגעי משבר?

הנושאים המרכזיים בפרשה

* יעקב מעדיף את יוסף מכל בניו ועושה לו כתונת פסים.
* יוסף מתנשא על אחיו בחלומותיו ומביא את דיבתם לאביו.
* האחים שונאים את יוסף ומשליכים אותו לבור, ואחר כך מוכרים אותו לשיירת סוחרים, וגורמים ליעקב להאמין שהוא מת.

* ואולי על האחים שהיו בוגרים, רבים מול יחיד, והם שהחליטו לא להסתפק ברגשות ומילים אלא להזיק לאח שלהם במעשים ממשיים ואף לגרום לסבל קשה לאביהם?

פעילויות

* המחיצו שיחה בין האחים רגע לפני שפגשו אותו בשדה.
* המציאו חלומות נוספים - יוסף מספר לאחיו על הצלחתו בבית פוטיפר/או יוסף מספר לאחיו על כליאתו בבית הסוהר /או שמעון מספר לאשר שחלם על יוסף המתרחק עם שיירת הסוחרים....

* יוסף מספר לבני המשפחה על חלומותיו עם האלומות והשמש והכוכבים - המחיצו את תגובתם כפי שהיא מתוארת בפרשה, ואחר כך המחיצו תגובות אחרות, שאתם מדמיינים לעצמכם.

* יוסף מביא את דיבת אחיו לפני יעקב - המחיצו את השיחה בינו לבין אביו.

שבת שלום,

חנה אילון

קשת ירושלים

שעשועים' רק גורר אחריו תוצאות קשות, בדברי ימי אבותינו ובקורות כל בית, דבר זה הובלט כל צרכו על-ידי התוצאות המרות שבאו בעקבותיו. הרי אלו החולשות החוזרות בנקל בחיי כל אדם, אך אינן אלא חולשות". (הרש"ר הירש בראשית לז, ג)

באווירה משפחתית עכורה זו מתרחשת בסופו של דבר הטרדיה - השלכת יוסף לבור, מכירתו, והטעיית האב להאמין כי בנו האהוב "טורף נטרף".

שאלות לחשיבה ולשיתוף

* מה אפשר ללמוד מסיפור קשה זה? על מי מוטלת האחריות למשבר החמור במשפחת יעקב?

* האם על האב, שהרשה לעצמו להפלות בין הבנים - ברגש ובמעשה גם יחד,

* או על הבן האהוב, שהשתמש לרעה באהבה שזכה לה, חלם חלומות של אדנות ושלטון ואף הביא את דיבת אחיו לפני אבא?

על מהפכות והמשכיות: מרד החשמונאים כדוגמא

אנו רואים תופעה דומה שבה הדור השני והשלישי למהפכה הופכים דומים מאוד להנהגה שבה מרדו אבותיהם. דוגמאות לא חסרות:

* הפרנציסקאנים מרדו בסדר הכנסייתי הקיים בטענה שיש לחזור לאידאל העוני של ישו, אולם תוך 50 שנה הפך המסדר לעשיר באירופה וסמל לשחיתות אצל סופרי התקופה (בוקאצ'יו, צ'וסר).

* לנין הקים ברוסיה שלטון סובייטי, שתוך שנים בודדות הזכיר את שלטון הצאר בפולחן האישיות הרודני שלו והמשטרה החשאית, ואף עלה על קודמו ברודניותו. משטר אחר משטר ברוסיה (כולל הנוכחי) נבדלים בשמותיהם - מונרכיה, בולשביזם, דמוקרטיה, אך התבנית תמיד דומה.

* מאו הקים שלטון קומוניסטי רדיקלי בסין, אך כעבור 60 שנה מה שנותר הוא שלטון בירוקראטי וריכוזי שאפיין את סין מקדמת דנא, אך השוויון ממנו והלאה.

* הניסיון הרציני האחרון למהפכה חברתית בחברה המערבית היה בדור הפרחים של סוף שנות השישים. אולם עד מהרה גם ניסיון זה התמסחר והשתעבד לקפיטליזם הכללי. כפי

שכתבו להקת המי (The Who) בשירם "Won't get fooled again" "Meet the new boss, same as the old boss"

מתברר שישנם זרמים תת-קרקעיים בחברות שאף מהפכה לא באמת יכולה לסכור ולעצור. אין זה אומר שהמהפכה אינה מחוללת שינוי, אך השינוי גורם רק להסטה קלה של אותם הזרמים ולא לעצירתם או להיפוך המגמה.

במקרה החשמונאי אפשר לראות שתהליכים דומים למקרה היהודי קרו בארצות אחרות בעולם ההלניסטי, למשל ארמניה ופונטוס. השכבה הילידית הגבוהה נחשפה להלניזם ופיתחה מאפיינים דומים, ובאותן שנים של שלטון המכבים כמו ממלכות דומות. המהפכה החשמונאית הצליחה ליצור אתוס לאומי ועצמאות מדינית (כמו שקרה באותן ארצות), אך לא לשנות את תהליך של ההתיוונות של המעמד הגבוה. זאת כנראה מכיוון שהתהליך נח על שורשים עמוקים מדי.

מהפכות - חברתיות, פוליטיות דתיות ואף אישיות - כרוכות פעמים רבות בסבל רב. כשבוחנים אותן בפרספקטיבה, מתברר שבמקרים רבים הן לא השיגו את מטרותן. לכאורה מרד החשמונאים השיג את מטרותו - יהודה זכתה בעצמאות. אולם בבחינה לעומק הסיפור יותר מורכב. החשמונאים התחילו את דרכם במרד נגד הממסד הקיים, מרד שהיה יותר דתי-חברתי באופיו מאשר מדיני. בניגוד לתפיסה הפופולארית של מלחמה נגד היוונים, מבחינות רבות המאבק לא היה נגד היוונים אלא היווה מלחמת אזרחים כנגד מעמד עליון מנוכר. מאז כיבושה על ידי אלכסנדר מוקדון בשנת 327 לפני הספירה נשלטה יהודה, כמו ארצות רבות אחרות במזרח התיכון, על ידי ממשל הלניסטי. הממשל היה מורכב משכבה דקה של פקידים ממוצא יווני ומעמד עליון מתייוון מבני המקום. ממסד זה גבה מיסים גבוהים מהאוכלוסייה בכדי לממן את מלחמותיו של אנטיוכוס.

ביהודה, שוב כמו במקומות אחרים, המרכז הממסדי - ירושלים - והמעמד העליון - הכהונה - היו הקוסמו-פוליטיים ביותר. כמסופר בספר 'מכבים', שכבה זו החלה להתבולל ובנתה בירושלים גימנסיון. כסימפטום אפשר לראות כי השמות של הכוהנים הגדולים היו יווניים: יאסון, ואחר כך מנלאוס. החשמונאים באו ממודיעין הפריפריאלית, ולכן שמותיהם היו יהודים למהדרין: שמעון יונתן, יוחנן ויהודה. אולם בדור הבא של החשמונאים (בניו של שמעון) מתווסף לשמות היהודים שם יווני: יוחנן הורקנוס ויהודה אריסטובולוס. ובדור הבא השם הראשון הוא כבר יווני - אלכסנדר ינאי. לא רק השמות הם יווניים גם אורח החיים הפך ארצי הרבה יותר. תככים פוליטיים ואפילו רציחות, חצר מפוארת ונטייה לפרשנות פחות מחמירה של הדת.

כיצד זה הפכה כה מהר המהפכה למסואבת? במהפכות רבות, בין אם הן פוליטיות, חברתיות או דתיות,

ניסיון להטות מעט את מסלולו. מאמצים מפוכחים של שינויים הדרגתיים למטרות מציאותיות וקצרות טווח הם אולי הדרך היחידה לשנות משהו בחברה בצורה סבירה.

ישי אפמן
 אב לתלמידים בגן ובכיתה ב' קשת
 בייס בן גוריון

האם המסקנה היא שאין חשיבות למהפכות? השבר הגדול שחשו רבים במאה ה-20 - הפער הגדול בין האלימות והרדיקליזם של מהפכות אידיאולוגיות לבין התוצאות הדלות שלהן, גרמו להתיאשות מאידיאולוגיה והצטרפות רבתי לסדר היום הקפיטליסטי. אולם התשובה כנראה היא שהתפיסה צריכה להיות אחרת. לא חסימה של הנהר, אלא

אלימות – היכן שורש הרוע?

שלנו. אני מזכיר שהאחים הבוגרים חייבים לעבור תהליך הדרגתי של חרטה: כאשר מגלים שבאמת האח נעלם, החשש שמא נטרף בידי חיות-בר, השנים הרבות בלעדיו עם אבא. ובמקביל, כפי שנראה בפרשה בשבוע הבא, הייסורים שיוסף מכריח אותם לעבור עד לפיוס ביניהם.

איפה שורש הרוע של מעשי האחים? איך ניתן היום להבין את מעשיהם וכך אולי להבין כיצד הידרדרנו אנו לאלימות האופפת אותנו כחברה ישראלית היום?

הכל מתחיל ונגמר בחינוך. כפי שידוע - "מעשה אבות סימן לבנים". רק לפי הפשט שמסופר בתורה: אם יעקב, אביהם של 11 האחים, משמש לאחים דוגמא ומחנך; יעקב שמעורר את קנאת אחיו, עשו; גונב את הבכורה ממנו; בורח מהבית לארץ רחוקה ומשאיר אותו, את עשו, לשאת בנטל בבית; בורח מדודו, לבן, כאשר הוא "מרמה" אותו עם מעשה הטלאים המנוקדים. אם זה האב המשמש להם לדוגמא - אין פלא שהתנהגו כך כלפי יוסף.

האלימות מתחילה ונגמרת בחינוך - בבית ומחוץ לבית. רק אנו יכולים לשפר את המצב כאשר נחנך נכון את ילדינו; כשנדאג למערכת חינוך יותר טובה בבתי-הספר, עם מורים מוערכים, שהם גם מחנכים; כאשר נתערב ונדאג שהמורים ירגישו גם בשכרם את הערכתנו; כאשר נשכיל להתערב בנעשה סביבנו יומיום ונדאג לחינוך לערכים נכונים, גם של מבוגרים שאולי לא שפר מזלם בילדותם ולא קיבלו את החינוך שאנו כעת דואגים לילדינו.

כיצד נעורר את החברה הישראלית לראות הדברים נכונה? אולי ה' צריך לשלוח "מלאך" שיזרוק חזיון ורעם ויזעזע את כולנו, כפי שנעשה לאחים בפרשת השבוע?

יולן נשר

אב לתלמיד בכתה ב' קשת
 בייס בן גוריון

קם אדם בבוקר וחש: החברה הישראלית המוכרת, המדינה היהודית - נעלמו פתאום. האלימות כבשה אותנו: אלימות בכבישים, אלימות בבתים, אלימות במקומות העבודה, אלימות במקומות בילוי - אלימות מילולית ופיזית בכמעט כל אינטראקציה של בני-אדם. מרביצים לזקנים וזקנות ערירים בבתים; רוצחים אנשי אבטחה בפתח מועדונים; מרביצים לרופאים ולצוות רפואי במקום עבודתם; מפנים אנשים בהמוניהם מביתם ב"רגישות ובנחישות"; פורצים בכוח משטרת גדול וחזק לתוך יישוב בצפון המדינה ונלחמים ממש באנשים שהם חיילים וקצינים למופת בצה"ל בעבור אנטנה סלולרית; שוד, אונס ורצח כבר לא מזויזים. וזה לא מרגש, מעבר ליום-יומיים של ההתרחשויות עצמן. מדוע? כנראה כי אירוע רודף אירוע ועצבינו כבר כהו. היכן השורש של כל הרוע הזה? עד לאן נגיע?

בפרשות מהתקופה האחרונה - 'ויצא', 'וישלח' וכעת 'וישב' - יש מוטיב חוזר: מוטיב הפחד מפני אלימות והסלידה ממעשים אלימים. יעקב "התנתק" מלבן בפחד רב, כי ידע את נפש דודו; בפרשת 'וישלח' ממשיך מוטיב הפחד לשחק תפקיד אצל יעקב, הפעם מפני אלימות מצד אחיו, עשו. לפי הפרשנים, יעקב מתכוון לכל אפשרות - שולח שליחים עם מתנות, מתפלל ומתכוון למלחמה - אך ביראה וצער רבים (פרק לב, פס' ח: 'ויירא יעקב מאוד ויצר לו'). לקראת המפגש עם עשו הקב"ה שולח ליעקב בלילה "איש", שעימו הוא נאבק עד עלות השחר. האם זהו שליח של עשו? האם מלאך? הפרשנים חלוקים ויש הטוענים שמדובר במאבק של יעקב עם נפשו - היה עליו להתגבר על הפחד מפני עשו ולבטוח בה' כדי שיוכל לחזור לארץ אבותיו ולקיים את ברכת ה'.

השיא מגיע בפרשת השבוע, 'וישב' - 11 אחים לאותו אב, שגדלו יחד בארץ רחוקה עוברים את תלאות הדרך, את המפגש הקשה עם דוד רגזן ואלים, ומתיישבים בנחלה שהובטחה לאביהם, סבם ואבי-סבם מאת ה'. האחים הללו מוכנים להרוג את האח הצעיר ולבסוף מסתפקים בלשלוח אותו לבור ולהתכוון למכור אותו לישמעאלים נודדים. מדוע?! כי הוא יהיר, שחצן ובטוח שהוא עתיד למשול עליהם, בחלומותיו הפרועים. זו הצדקה לרצח? בשל כך אחים ירימו יד איש על אחיו? אלה האנשים שיהיו עבורנו ראשי-שבטים בעתיד?

כמובן מדובר בחלק "מהתכנית הגדולה" של אלוהים: הירידה למצרים של יוסף; הפיכתו ל"צדיק" שבין האחים לאחר שהכיר את משמעות חלומותיו, עבר את תלאותיו והגיע לגדולה במצרים. הכל על-מנת להציל בעתיד את אביו ואחיו מחרפת רעב (ובעתיד הרחוק יותר - הפיכת האחים לשבטים של העם היהודי).

כבר בשנה שעברה כתבתי על המעשה המזעזע של הפקרת האח הצעיר וכיצד חשתי את ההקבלה לחיילים החטופים

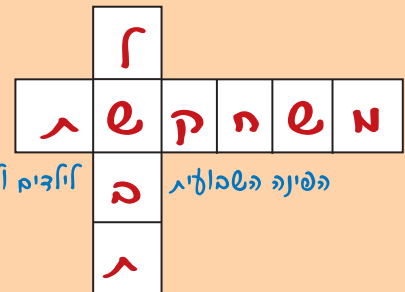
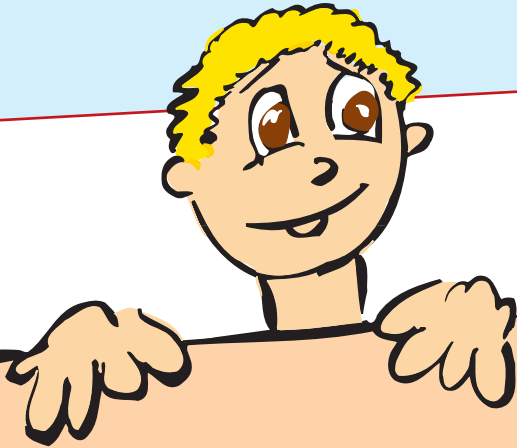
מאגנינים אדלר יאגר על קפאל "גשר"
 פמלאגפא אדגיים וחיאלנים
 אלה מוסלגא פחינור "קלג"?

פאקלול איש:
 052-6040704

לל פכנסל אלאר:
www.gesher-mazkeret-batya.org.il

מזל טוב לענבל, שלומי, דניאל ונועם חזות
על הולדת הבן.

שתראו ממנו אושר ושמחה.
מכל חברי קהילת גשר מזכרת בתיה

כ	ק	מ	ה	ח	ו
ה	ו	ש	נ	מ	ה
ד	מ	כ	י	ל	י
ש	ו	מ	ב	מ	ר
ה	ל	ג	ס	י	ח
א	ו	ו	ת	ת	מ

"והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה,
והנה קמה אלמתי וגם נצבה; והנה תסבינה
אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי... והנה
השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים
לי." (בראשית לז)

בתפוזות שלפניכם חבויים 8 מילים מתוך
הפסוקים המצוטטים. מיצאו את המילים
וסמנו נקודה קטנה ליד כל אות
שהשתמשתם בה. אם פתרתם נכונה
תצטרפנה 6 האותיות הלא-מסומנות למילה
שקשורה לפסוקים לעיל.

הפסוק!
נא ויבאם צאצאם